

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 294/2024 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen eduskunnan tiedonsaantioikeuden toteuttamisesta ja Suomen edustamisesta Euroopan poliittisen yhteisön kokouksessa 18.7.2024

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimitannut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Elisa Gebhardin /sd näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 294/2024 vp:

Onko Euroopan poliittisen yhteisön 18.7.2024 pidettyyn kokoukseen saapunut kutsu esitetty Suomelle EU-maana esimerkiksi toimittamalla kutsu vakiintuneita Eurooppa-neuvoston jakelukanavia pitkin pääministerille valtioneuvoston kansliaan tai mainitsemalla "EU-27" tai "Eurooppa-neuvosto" tai vastaava kutsussa,

millä perusteilla pääministeri on jättäytynyt pois 18.7. pidetystä kokouksesta, johon on julkisten asiakirjojen perusteella kutsuttu Eurooppa-neuvoston jäsenet ja

arvioitko eduskunnan tiedonsaantioikeuden toteutuneen täysimääräisellä tavalla, kun sille ei toimitettu vakiintuneen käytännön mukaista ennakkoselvitystä Suomen kannoista eikä suurella valiokunnalla ollut mahdollisuutta esittää näkemystään ennen kokousta?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Kutsua ei esitetty ”Suomelle EU-maana”. Sitä ei osoitettu Eurooppa-neuvoston jäsenille, Suomen pääministerille tai minulle henkilökohtaisesti. Kutsu esitettiin yhteisesti kaikille Euroopan poliittisen yhteisön (EPY) toimintaan osallistuvien maiden valtion- tai hallitusten johtajille (Heads of State or Government). Kutsujana oli Yhdistyneen kuningaskunnan ulkoministeriö (Europe Directorate of the Foreign, Commonwealth and Development Office), joka kutsun mukaan toimi Yhdistyneen kuningaskunnan pääministerin pyynnöstä.

Kutsu lähetettiin Suomen Lontoon suurlähetystölle. Sitä ei toimitettu ”Eurooppa-neuvoston jakelukanavia pitkin”. Kutsussa ei käytetty käsitettä ”EU 27” eikä siinä millään muullakaan tavalla viitattu Euroopan unionin jäsenvaltioihin tai Suomen asemaan unionin jäsenenä. Kokouksessa käytyjä epävirallisia keskusteluja ei valmisteltu jäsenvaltioiden kesken Euroopan unionin toimielimissä, eikä Eurooppa-neuvosto kokoontunut EPY-kokouksen yhteydessä epäviralliseen istuntoon. Euroopan unionin toimielimistä kokoukseen osallistuivat Eurooppa-neuvoston puheenjohtaja Charles Michel ja unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkea edustaja Josep Borrell. Myös Naton, Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön sekä Euroopan neuvoston pääsihteeri oli kutsuttu tähän kokoukseen.

Kuten olen julkisesti kertonut, jäin pois kokouksesta henkilökohtaisista perhesyistä. Päätökseeni vaikutti ratkaisevasti myös se, että presidentti Stubb oli pyynnöstäni valmis osallistumaan kokoukseen. Näin toimien Suomen tuoli vain valtion- tai hallituksen johtajille tarkoitettussa kokouksessa ei jäänyt tyhjäksi. Tasavallan presidentti edusti kokouksessa myös estyneenä ollutta Ruotsin pääministeriä.

EPY on epävirallinen keskustelufoorumi, johon on kutsuttu 47:n eurooppalaisen maan valtion- tai hallituksen johtajat. Vapaamuotoiset kahdenväliset tapaamiset ovat olennainen osa kokousta. EPY ei tee päätöksiä eikä hyväksy päätelmiä, julistuksia tai muita poliittisluonteisia asiakirjoja. Keskusteluista ei laadita virallisia yhteenvetoja. EPY ei korvaa olemassa olevia yhteistyöraken- teita eikä pyri luomaan uusia. Sillä ei ole pysyvää organisaatiota eikä henkilöstöä. Kunkin epävi- rallisen kokouksen järjestelyistä vastaa sen koolle kutsunut isäntämaa. Yhteisesti kokouksessa keskusteltiin Ukrainasta ja Euroopan turvallisuudesta. Temaattinen valtion- tai hallitusten johta- jien pienryhmäkeskustelu, johon tasavallan presidentti osallistui, koski puolestaan disinformaatio- ja hybridivaikuttamista.

EPY-kokousta ei tule rinnastaa EU:n kolmasmaahuippukokouksiin. EPY-kokouksissa käytäviä epävirallisia keskusteluja ei valmistella etukäteen jäsenvaltioiden kesken Euroopan unionin toi- mielimissä, eikä kokouksissa esitetä unionin uusia yhteisiä kantoja tai näkemyksiä.

Valtioneuvostossa on tapauskohtaisesti arvioitu perustuslain 97§:n soveltamista EPY-kokouksiin, ottaen huomioon kaikki kuhunkin kokoukseen liittyvät olosuhteet ja kulloinkin keskusteltavat teemat.

Pidän välttämättömänä, että eduskunnan tiedonsaantioikeutta ei millään tavalla rajoiteta. Ulko- ministeriö on toimittanut kokouksesta eduskunnalle 5.8.2024 päivätyn kirjallisen raportin (EU/139/204). Eduskunta tulee jatkossakin saamaan asianmukaisen selvityksen jokaisesta EPY:n kokouksesta.

Helsingissä 11.9.2024

Pääministeri Petteri Orpo

VN/24334/2024-VNK-2

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: